

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидаткиња: **мр Сања Нинковић**

Тема: *Euphemismen und Tabu-Wörter in deutschen und österreichischen Zeitungen und Zeitschriften*
(Еуфемизми и табу-речи у немачким и аустријским новинама и часописима)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<ol style="list-style-type: none">Датум и орган који је именовано комисију 16. 11. 2012., Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом СадуСастав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: др Иштван Богнер, ред. професор (ужа научна област Германистика, предмет – Немачки језик), Филозофски факултет Нови Сад, избор у звање 20. 12. 2007. године, ментор др Смиља Срдић, ред. професор (ужа научна област Германистика, предмет – Немачки језик), Филолошки факултет Београд, избор у звање 18. 12. 2007. године, члан комисије др Јулијана Бели-Генц, ред. професор (ужа научна област Германистика, предмет – Немачка књижевност), Филозофски факултет Нови Сад, избор у звање 24. 01. 2006. године, члан комисије
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<ol style="list-style-type: none">Име, име једног родитеља, презиме: Сања, Александар, Нинковић, рођ. ПетровићДатум рођења, општина, република: 22. 05. 1974. Беч, АустријаДатум одбране, место и назив магистарске тезе: 17. 09. 2009., Филозофски факултет у Новом Саду, <i>Немачки глаголи са предлогом mit и durch и њихови преводни еквиваленти у српском језику</i>Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Германистика
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
<i>Euphemismen und Tabu-Wörter in deutschen und österreichischen Zeitungen und Zeitschriften</i> (Еуфемизми и табу-речи у немачким и аустријским новинама и часописима)

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Број поглавља: 15, број страница: 260, број табела: 29, број графикона: 17, број референци: 148, број прилога: 1.

Резиме: стр. 11-16. Списак скраћеница: стр. 17. Уводни део: стр. 18-20. Прво поглавље: 1. *KORPUS, ZIEL, METHODEN* (стр. 21-23). Друго поглавље: 2. *ZEITUNGEN UND ZEITSCHRIFTEN*. 2.1. *Allgemeines zur Presse*. 2.2. *Deutsche und österreichische Zeitungen und Zeitschriften*. (стр. 24-29). Треће поглавље: 3. *EUPHEMISMEN*. 3.1. *Definitionen und Definitionsversuche*. 3.2. *Entwicklung der Euphemismen*. 3.3. *Funktionen und Arten der Euphemismen*. 3.4. *Motive der Euphemismen*. 3.5. *Bildung der Euphemismen*. 3.6. *Zum Kontext und seiner Bedeutung*. 3.7. *Euphemismen im Nationalsozialismus*. (стр. 30-69). Четврто поглавље: 4. *TABUS UND TABUWÖRTER*. 4.1. *Ursprung und Definitionen*. 4.2. *Zu den Funktionen und Arten der Tabus*. 4.3. *Tabuthemen und Tabubereiche*. 4.4. *Zum Tabubruch*. 4.4.1. *Schimpfwörter als Möglichkeit des Tabubruchs*. (стр. 70-104). Пето поглавље: *EUPHEMISMEN UND TABUS IN AUßERSPRACHLICHEN BEREICHEN*. (стр. 105-108). Шесто поглавље: 6. *EUPHEMISMEN UND TABUWÖRTER IN DER POLITIK*. (стр. 109-119). Седмо поглавље: 7. *EUPHEMISMEN UND TABUWÖRTER IN DER WIRTSCHAFT*. (стр. 120-130). Осмо поглавље: 8. *EUPHEMISMEN UND TABUS IN DER KULTUR*. (стр. 131-135). Девето поглавље: 9. *EUPHEMISMEN UND TABUS IM SPORT*. (стр. 136-142). Десето поглавље: 10. *EUPHEMISMEN UND TABUWÖRTER IM INTERKULTURELLEN VERGLEICH*. (стр. 143-147). Једанаесто поглавље: 11. *DIE SPRACHE DER PRESSE*. (стр. 148-151). Дванаесто поглавље: 12. *EUPHEMISMEN UND TABUWÖRTER IN DEUTSCHEN UND ÖSTERREICHISCHEN ZEITUNGEN UND ZEITSCHRIFTEN*. (стр. 152-187). Тринаесто поглавље: 13. *SCHLUSSBEMERKUNGEN*. (стр. 188-193). Четрнаесто поглавље: 14. *LITERATURVERZEICHNIS*. (стр. 194-207). Петнаесто поглавље: 15. *ANHANG*. (стр. 208-260).

Еуфемизми и табу-речи постоје од времена када је човек почео да говори. Одувек се сматрало да реч која изазива зле, лоше или непријатне реакције мора да буде замењена пријатном, позитивном речју. Отуд и велико интересовање за ове две појаве, које већ више од једног века представљају срж многих радова.

Предмет истраживања представљају, дакле, еуфемизми и табу-речи у немачким и аустријским новинама и часописима.

Еуфемизми су свакодневна појава, које, управо због учестале присутности и употребе, често нисмо ни свесни. Појам *еуфемизам* означава речи или изразе којима се замењују речи или изрази који се из неког разлога у одређеним ситуацијама сматрају неприкладним, те садржај изреченог постаје на тај начин прихватљивији.

Табу-речи су речи које је из различитих обзира забрањено изговорити. Појава коју нека табу-реч означава замењује се другим изразом, односно еуфемизмом.

Овај рад заснива се на примерима из укупно пет немачких и аустријских новина и часописа. На основу примера из поменутих извора требало би прецизније дефинисати и објаснити саму појаву еуфемизма и табу-речи. Исто тако, на основу одабраног корпуса, а узимајући у обзир досадашња достигнућа и сазнања, требало би навести и описати постојеће еуфемизме и табу-речи. Очекује се да ће добијени резултати указати на неравномерну употребу еуфемизма и табу-речи у зависности од новина односно часописа, читалачке публике којој су одређени часопис односно новина намењени, као и у зависности од места издавања часописа односно новина. Резултати до којих ће се доћи требало би да представљају допринос бављењу феноменима еуфемизма и табу-речи.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У уводном делу, кандидаткиња мр Сања Нинковић излаже досадашња достигнућа на пољу еуфемизама и табу-речи, истовремено јасно прецизирајући предмет и циљ свог истраживања.

Након уводног дела следе два поглавља у којима кандидаткиња прецизније дефинише кључне појмове ове дисертације. У првом од та два поглавља, она пружа увид у мотиве, развој, врсте, као и грађу еуфемизама осврћући се при том и на контекст у коме се јављају еуфемизми, што представља веома битан моменат у анализи еуфемизама. Да је кандидаткиња веома темељна показује и део о еуфемизмима у време националсоцијализма који заокружује треће поглавље и чини добар прелазак на следеће поглавље, наиме на табуе и табу-речи.

У четвртом поглављу кандидаткиња истиче теме и области у којима се јављају табуи и табу-речи, те представља систематично и прегледно врсте и функције овог феномена. У предпоследњем делу овог поглавља, кандидаткиња се бави могућностима превазилажења табуа односно њиховим рушењем, те као најзанимљивију могућност нуди псовке, које она одлично описује дајући при том и одговарајуће примере.

Након ова два веома обимна поглавља у којима је кандидаткиња својим исцрпним истраживањем и описивањем успела из свих релевантних углова да прикаже како еуфемизме тако и табуе односно табу-речи, следи поглавље које се бави еуфемизмима и табуима у изванјезичким пољима.

У наредна четири поглавља, шестом до деветом, детаљније су описане четири области у којима су у овој дисертацији тражени, анализирани и описивани еуфемизми и табу-речи. То је у шестом поглављу област политике, у седмом област економије, потом следи у осмом поглављу област културе и у деветом поглављу област спорта. Оно што је посебно значајно је девето поглавље које се бави еуфемизмима и табу-речима у области спорта, јер је у досадашњим истраживањима ова област веома запостављена, те ова дисертација представља допринос и у том погледу.

Десето поглавље се бави еуфемизмима и табу-речима у интеркултуралном поређењу у коме нам кандидаткиња показује да се ова два феномена јављају у свим културама, додуше, не на исти начин и свакако не истог интензитета. Ово поглавље је веома битно, између осталог и због тога што се у њему описују ситуације у којима може доћи до потребе за коришћењем еуфемизама, односно, описане су и ситуације у којима може доћи до погрешне употребе како еуфемизама тако и табу-речи. Ово је битно, пре свега за наставу страних језика, јер је, као што је и сама кандидаткиња приметила, најтеже избећи табу-речи у страном језику, али исто тако је тешко пронаћи одговарајући еуфемизам у нематерњем језику.

У једанаестом поглављу кандидаткиња се бави језиком штампе, те прецизира улоге које језик штампе може да има и одлично примећује да манипулативна улога штампе не сме бити занемарена.

После свих теоријских разматрања следи (дванаесто) поглавље у којем је детаљно описана анализа и само истраживање које чини основу ове дисертације. Користећи прегледне табеле и графиконе, кандидаткиња је успела прецизно да прикаже резултате свог истраживања. Након приказа исцрпних статистичких података, мр Сања Нинковић, у закључку, обједињује све резултате и добром интерпретацијом истих успева да појасни и да свој допринос разумевању ова два комплексна феномена.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији

„Was man wann und wo (nicht) sagen darf – Über Tabus in der Sprache“. *Зборник за језике и књижевност Филозофског факултета у Новом Саду*. 1: 147-157.

Бели-Генц, Јулијана/ Нинковић, Сања (2011). „Dem Tod ein schönes Gesicht zaubern – Von Euphemismen im Bereich des Todes“. *Годишњак Филозофског факултета*. XXXVI-1: 23-31.

<p>VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА</p>
<p>На основу анализираниог корпуса може се закључити да се учесталост појаве еуфемизама у новинама и у часописима, уопштено посматрано, не разликује: Број еуфемизама који су пронађени у новинама не разликује се много од броја еуфемизама који су пронађени у часописима. Највећи број еуфемизама пронађен је у новини <i>KURIER</i>, што представља очекиван резултат. Релативно велик број еуфемизама у новини <i>KURIER</i> може се објаснити и тиме што је ова новина, за разлику од других у овом раду кориштених новина и часописа, најближа тзв. жутој штампи.</p> <p>Када је реч о месту издавања анализираних часописа односно новина, дошло се до закључка да је највећи број еуфемизама потекао управо из аустријске новине <i>KURIER</i>. Из ових резултате се да закључити да аустријске новине и часописи користе већи број еуфемизама од немачких часописа и новина.</p> <p>У вези са табу-речима утврђено је да је у анализираним немачким часописима пронађено више табу-речи него у аустријским часописима. С друге стране, у анализираним аустријским новинама јављају се више табу-речи него у немачким новинама.</p> <p>Долази се до закључка да постоји разлика између немачких новина и немачких часописа: У немачким новинама, наиме, јавља се више еуфемизама, али зато и мање табу-речи него у немачким часописима. Исто тако, може се закључити да аустријске новине садрже више еуфемизама него аустријски часописи, с тим да оне истовремено садрже и више табу-речи него аустријски часописи.</p> <p>Као што је било и за очекивати, у часопису за млада <i>TAKE!</i> пронађен је најмањи број еуфемизама, али је истовремено пронађен и најмањи број табу-речи – наиме, ни једна табу-реч – што се није могло претпоставити, те је овакав резултат изненађење.</p> <p>Када је реч о областима у којим су пронађени еуфемизми и табу-речи, може се закључити да је највећи број еуфемизама потекао из области политике, што је и било очекивано, а да је најмање еуфемизама у области спорта. Најмање табу-речи пронађено је у области политике, док је највише табу-речи пронађено у области културе.</p>
<p>VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА НАПОМЕНА:</p>
<p>Приказ и тумачење резултата истраживања еуфемизама и табу-речи у немачким и аустријским новинама и часописима одликује се добро постављеним предметом и циљем истраживања. Кориштени извори – сам корпус (одабрани немачки и аустријски часописи и новине), али и многобројни савремени прилози проучавању ових феномена – допринели су валидности резултата истраживања, које су табеларни и графички прикази употпунили.</p>

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:	
НАПОМЕНА:	
1.	Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме: ДА
2.	Да ли дисертација садржи све битне елементе: Дисертација садржи све битне елементе научног рада.
3.	По чему је дисертација оригиналан допринос науци: На основу свега већ изложеног, ова дисертација јесте оригиналан допринос науци , јер предмет истраживања – еуфемизми и табу-речи у немачким и аустријским новинама и часописима – није никада раније истраживан и описиван.
4.	Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања: Дисертација нема недостатака.
X ПРЕДЛОГ:	
На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:	
- да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана	

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

проф. др Иштван Богнер, редовни професор

проф. др Смиља Срдић, редовни професор

проф. др Јулијана Бели- Генц, редовни професор

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење, односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.